

● آیه شریفه ۱۶۸

﴿ تناسب: ﴾

﴿ مقدمه: سیر سوره: ﴾

﴿ ۱-۲۰: انواع مردم: کفار، منافقان، متقین

﴿ ۲۱-۲۹: نبوت، نعمتها،... فرجام دشمنی با حق

﴿ ۳۰-۳۹: خلافت انسان، خطا و توبه وی

﴿ ۴۰-۱۲۳: جریان بنی اسرائیل بهانه جو

﴿ ۱۲۴-۱۶۷: نمودار متقین(انبیاء و جبهه باطل)

﴿ ۱۶۷ به بعد: راهنمایی به تقوا و راه تحقق آن

« شأن نزول: عملکرد ثقیف و خزاعه در تحریم
« تناسب:

- « بیان یکی دیگر از رذائل کفار
- « تبیین انحصار تشریع بعد وحدانیت
- « نقطه مقابل روابط پلید کفار با هم
- « نیاز جسم به غذای پاک مثل روح
- « مخاطب همگانی بعد تقسیم مردم

«یا ایها الناس...»:

- «دومین خطاب «ایها الناس» در سوره
- «دلیل خطاب عام «ایها الناس»
- «انواع استعمال «کلوا»: عام، خاص
- «دلالت «مما»: «من» تبعیضیه
- «عدم منافات آیات ۲۹ و ۱۶۸ بقره
- «هدفمندی اکل: حلال، اطعام، عدم اسراف، ...
- «فی الارض»: شامل خود زمین نیست

«حلالا طیبا»:

- مفهوم حلال، طیب
- فروع حلیت و حرمت:
- ناظر به آکل: حرمت و حلیت فی نفسه
- ناظر به مأکول: چهار حالت
- انحصار تشریع به خداوند
- متعدیان در حلال و حرام شماری
- عام بودن وصف طیب

« لا تتبعوا »:

« ابعاد همراهی با شیطان:

- « در اصل عمل
- « در جعل حکم
- « در افترا به خداوند

« اثر تبعیت از شیطان:

- « از حرامخواری تا حرامگویی
- « از حرامخواری تا رباخواری
- « از حرامخواری تا مال یتیم خواری
- « از حرامخواری تا رشوه خواری
- « از حرامخواری تا تنازل از انسانیت

﴿ خطوات الشیطان ﴾:

﴿ مفهوم:

﴿ خطوات:

﴿ خَطَوَه: قدم(پاشنه تا سرانگشت)

﴿ خُطَوَه:

﴿ گام(فاصله میان دو پا)

﴿ اثر و جای پای رونده

﴿ شیطان:

﴿ از «شطن»: دوری از رحمت حق

﴿ از «شیط»: بطلان سعی و احتراق از غضب

﴿ مدلول شیطان:﴾

- ﴿ به صورت مطلق و نکره: جن
- ﴿ انسان یا حیوان با قرینه
- ﴿ منحصر در شخص ابلیس
- ﴿ همه شیاطین جن و انس
- ﴿ ضرورت هشدار نسبت به وساوس شیطان
- ﴿ تنوع خطوات شیطان(ناظر به شرایط)

« خیریت اصل شیطان:

- « انحصار خلق زیبایی در خداوند
- « اختیار بشر در انتخاب ضلالت
- « شیطان کلب معلّم است، نه بیشتر

« ظهور شیطننت در تابعان:

- « گمراهی در شناخت
- « کفران نعمتهای الهی
- « احتناک و فرمانبرداری

﴿ اِنَّهٗ لَكُمۡ... ﴾:

﴿ ریشه دشمنی: رانده شدن از درگاه حق

﴿ اعلام عداوت شیطان:

﴿ توسط خداوند

﴿ توسط شیطان

﴿ انحصار قدرت اولیه شیطان به وسوسه

﴿ راهکار حفظ از دشمنی: استعاذه

﴿ مکمل شیطان: نفس:

﴿ ریشه وجود نفس

﴿ موبد: روایات

● آیه شریفه ۱۶۹

﴿ تناسب: ﴾

﴿ تبیین مصداق خطوات ﴾

﴿ تعلیل چرایی عدم اتباع ﴾

﴿ بیان کیفیت عداوت شیطان ﴾

«انما یا امر کم...»:

مفهوم امر: دستور مافوق به مادون

روند عملکرد شیطان:

وسوسه

امر

عملکرد مشترک شیطان و نفس:

وسوسه

امر

تقابل امر شیطان با امر الهی

﴿ «بالسوء...»:

﴿ مفهوم:

﴿ سوء:

﴿ عام: امر مایه اندوه و انزجار

﴿ خاص: امر شیطان

﴿ فحشاء: کردار دارای قبح:

﴿ عام: هر نوع انحراف

﴿ خاص: عمل منافی عفت

﴿ نسبت سوء و فحشاء:

﴿ با هم: سوء اخف از فحشاء است

﴿ با انتساب ناروا به خدا: بعد عملی و نظری

«أَنْ تَقُولُوا...»:

- « مقدمه انتساب: پذیرش سوء و فحشاء
- « ریشه: عدم التزام به سخن عالمانه
- « انواع مردم بی قاعده: تابع، متبوع
- « توجیهات یاهو گویان: خواست خدا، سنت آباء
- « اهمیت امر: انتساب دروغ به خداوند
- « حقیقت انتساب: تبعیت از خطوات
- « هدف شیطان: بی آبرو و مأیوس کردن بشر

● آیه شریفه ۱۷۰

﴿ تناسب:﴾

﴿ عطف بر «لا تتبعوا»﴾

﴿ التفات از خطاب به غیبت

«ما انزل...»:

« اصل نیاز به اهتداء مثل اصل وجود
« مصداق «ما انزل الله»: عام و مطلق
« راه نیل به «ما انزل الله»: عقل، نقل
« مهتدی:

« ناشایست: بتها

« شایسته: معصومان

« نقطه مقابل اتباع «ما انزل الله»:

« عدم تعقل

« بی توجهی به نقل

«بل نتبع ما الفینا...»:

«بل»: افاده حصر

«عمومیت این بهانه میان مشرکان

«روند انحراف مشرکان

«ریشه اتباع آباء: شبهه علمی، عملی

«ماهیت اتباع آباء: سفاهت، ضلالت

«رد اتباع آباء: عقلی، نقلی

«الفینا»: الفاء: یافتن

﴿ «اولو کان...»:

﴿ اجزاء «اولو»:

﴿ «أ»: استفهام انکاری توبیخی

﴿ «و»: حالیه

﴿ «لو»: شرطیه

﴿ اثر فقدان تعقل و تقلید عقلی

﴿ نحوه برخورد با میراث گذشته

● آیه شریفه ۱۷۱

﴿ تناسب: ﴾

﴿ تصریح به امر مقدر در آیه قبل
﴿ ارائه تمثیل برای حالت کلی آیه قبل

﴿ «کمثل الذی...»:

﴿ مفردات:

﴿ «ینعق»: نعق: نهیب چوپان، صدای کلاغ

﴿ «دعاء»: مطلق درخواست

﴿ «نداء»: صدا، بلند کردن صدا

- ‹ مقدمه: تمثیل روش منطقی نیست
- ‹ تکمیل آیه قبل با تمثیل این آیه
- ‹ چرایی تشبیه کفار به بهائم
- ‹ غایت انحراف کفار: بدتر شدن از بهائم
- ‹ چرایی استفاده از «الذین کفروا» به جای «هُم»
- ‹ مدلول:

‹ ناصحیح: صدای خود را نمی شنوند

‹ صحیح: صدای داعی را نمی شنوند

﴿ «صم بکم...»:

﴿ چشم، گوش، زبان: ابزار فهم و سوال

﴿ «صم»: جمع اصم (کر)

﴿ «بکم»: جمع ابکم (گنگ)

﴿ «عمی»: جمع اعمی (کور)

﴿ ویژگی بشر:

﴿ اصل: فطرت و هدایت خواهی

﴿ امکان انحراف اختیاری

● آیه شریفه ۱۷۲

﴿ تناسب: ﴾

﴿ خطاب خاص بعد از خطاب عام

﴿ تشریف مومنان به خطاب خاص

﴿ «یا ایها الذین...»:

﴿ خطابات قرآن: عام، خاص، اخص

﴿ تفاوت ۱۶۸ و ۱۷۲:

﴿ عدم تبعیت از خطوات // شکر نعمت

﴿ انتساب ماکول به محل رویش // به مبدأ افاضه

﴿ مطلق اکل // تجلیل از نعمت و شکوه الهی

﴿ «کلوا...»:

﴿ اقتضائات فهم مدلول آیات

﴿ فضای نزول آیه: تحریم، تحلیل بیجا

﴿ «من طیبات»:

﴿ ظاهر: فقط طیب بخورید

﴿ واقع: همه اش طیب است

﴿ ابعاد: امر، متعلّق، اثر

«واشکروا...»:

«اقتضای عبودیت: شکر:

«قلبی

«لسانی

«عملی

«ایاه تعبدون»: انحصار

«اثر شکر: رضایت الهی، ازدیاد نعمت

«لله» به جای لنا: تاکید بر توحید

● آیه شریفه ۱۷۳

﴿ تناسب: ﴾

﴿ آیه قبل: بیان اجمالی مباحات؛ اینجا: تصریح به محرمات معدود

﴿ آیه قبل: نوعی تضییق؛ اینجا: توسعه با بیان حصری

﴿ آیات متناظر: ﴾

﴿ ناظر به اصل حلّیت

﴿ ناظر به حرمت برخی حیوانات

﴿ ناظر به تحریم حلال توسط افراطیون یا مشرکان

﴿ ناظر به تحلیل حرام توسط تفریطیون

﴿ ناظر به تجویز حرام برای مضطر

﴿ انما حرّم... ﴾:

﴿ انما ﴾: حصر اضافی، نه حصر مطلق

﴿ فهم راز حرمت: با نقل یا عقل قطعی

﴿ مصادیق:

﴿ الميته ﴾:

﴿ ریشه مرگ: طبیعی، غیرطبیعی

﴿ مصادیق: قابل یا غیرقابل تذکيه

﴿ تکمله: ملاک تذکيه ماهی

﴿ نجس بودن میت علاوه بر حرمت

﴿الدّم﴾:

﴿سابقه شرب خون: ساربانها در جاهلیت

﴿انواع خون: مطلق، مسفوح

﴿لحم الخنزیر﴾:

﴿فقط گوشت؟

﴿اغلبیت منفعت گوشت

﴿گوشت اعم از چربی

﴿آلودگی علاوه بر حرمت

«ما اهل...»:

«اهلال: بلند کردن صدا

«مدلول: ذبح حیوان حلال با نام غیرخدا

«دلیل تکرار: اهمیت موضوع

«حالات ذبح:

«حلال: با نام خدا

«حرام: با نام غیرخدا، بدون نام

«فمن اضطر»:

« مفهوم اضطرار: وقوع در ناچاری:

- « استعمال غالب: فعل مجهول
- « نمونه: اضطرار مشرک به دوزخ
- « غالبا ناشی از مبدأ فائق

« آیات متناظر:

- « ذکر اصل اضطرار و استثنا بودن آن
- « ذکر اضطرار و تخصیص آن به شرایط
- « ذکر اضطرار و بیان کامل شرایط آن
- « محدوده تجویز برای مضطر: عام
- « شروط: اضطرار، غیر باغ، عدم لذت، غیر عاد، نبود حلال

«غیرباغ...»:

« مفهوم اثم: کندی و دنبال افتادن

« مدلول:

« باغ: خودش عامل اضطرار است

« عاد: کسی که از حد زیاده روی می کند

« نوع مسئولیت مضطر: عدم ارتکاب گناه

«غفور رحیم»:

« قید ناظر به نفی اصل گناه، نه بخشش گناه

« حرمت: ذاتی اعتباری و قابل رفع

« مفهوم غفران: پوشاندن

● آیه شریفه ۱۷۴

﴿ تناسب: ﴾

﴿ بیان تحریف با کتمان بعد از تحلیل حرام
﴿ آگاهی علما به انحرافات مذکور در آیات قبل
﴿ بحث عالمان بی عمل بعد از جاهلان مقلد

﴿ شأن نزول: ﴾

﴿ بشارت نبی منجی به مردم توسط علمای اهل کتاب
﴿ اخذ هدایای مردمی بابت تبلیغ یهود و بشارت دهی
﴿ ظهور حضرت و مشاهده تغایر با ذهنیات علما
﴿ نگرانی علما از زوال جایگاه مادی و معنوی
﴿ تغییر و کتمان توسط علما و تقلید عوام از ایشان

﴿ یکتُمون... ﴾:

﴿ متعلّق کتمان:

﴿ اصول: نبوت...

﴿ فروع: احکام...

﴿ نحوه کتمان:

﴿ رسمی: تغییر هنگام کتابت

﴿ غیررسمی: تحریف در تبلیغ

﴿ عمومیت حکم: کاتم، زمان، مکان، موضوع...

﴿ منع کتمان:

﴿ خطاب به انبیاء: آل عمران ۷۹

﴿ خطاب به علما: بقره ۱۷۴

﴿ موضوع کتمان: نبوت، ولایت...

«یشترون...»:

مفهوم قلّت: ناچیزی، بی ثباتی

قلیلا: قید توضیحی نفسی

حصر تحریم و تحلیل الهی:

خطاب به کفار

خطاب به اهل کتاب

ریشه: جلب میل حکام، رضای مردم

«ما یا کلون...»:

« بطن: معده و جهاز هاضمه

« مابازاء اشتراء:

« ظاهر: لذیذ و گوارا

« واقع: آتش غرام لزام

« دلیل ذکر بطن:

« حقیقی بودن اکل

« پر شدن کل بطن از آتش

« ذکر بطن از باب محوریت در شهوت

« حصر جزا در اکل نار

« حکم و فرجام قطعی کتمان و اشتراء: عذاب الیم

﴿ لا یَکَلِمُهُم ﴾:

﴿ قیامت: محل تجلی ظهور اسماء و صفات

﴿ نوع مواجهه الهی:

﴿ مکالمه تشریفی با مومن

﴿ مکالمه توبیخی با مشرک

﴿ نوع حُجُب:

﴿ در دنیا: مطلق

﴿ در عقبی: نسبی

«لا یزکیهم»:

«اراده الهی: تطهیر ظاهر و باطن

«هدف رسل: تزکیه بشر

«روند انحراف:

«دین فروشی

«زوال تطهیر

و آخر دعوانا ان الحمد لله رب
العالمين